

Argentinië

# Wat zei piloot Poch precies tijdens etentje?

■ Getuigen nuanceren verklaringen over dodenvluchten

Edwin Koopman en Lieneke Koornstra

Getuigen in de zaak tegen de Nederlands-Argentijnse Transavia-piloot Julio Poch hebben al anderhalf jaar geleden hun belastende verklaringen genuanceerd. Dat blijkt uit juridische documenten in bezit van *Trouw*. Toch houdt de Argentijnse justitie de verdachte, mede op basis van andere informatie, in voorarrest.

Poch werd in september 2009 in Spanje aangehouden en later uitgeleverd aan Argentinië op verdenking van medeplichtigheid aan zogenaamde 'dodenvluchten'. Tussen 1976 en 1983 werden tegenstanders van het militaire regime in Argentinië naakt en gedrogeerd uit vliegtuigen in zee gegooid. Volgens enkele collega's zou Poch in 2003 tijdens een etentje in Bali hebben verteld dat hij daaraan had meegedaan, in de periode dat hij vlieger was bij de Argentijnse marine. Op basis van hun verklaringen werd hij zes jaar later op verzoek van Argentinië gearresteerd. Poch (60) zit sinds mei 2010 in voorarrest in een Argentijnse gevangenis.

"Ik weet niet of Julio Poch het over 'wij' of over 'ik' heeft gehad," zegt getuige en collega-vlieger Tim Weert in januari 2011. "Ik heb Julio niet horen zeggen: 'ik heb met mijn vliegtuig' of iets dergelijks." Weert nuanceert hiermee zijn eerdere verklaring dat hij Poch hoorde zeggen zelf betrokken te zijn geweest bij de dodenvluchten. De belastende uitspraak, die in 2008 werd opgetekend door de Argentijnse rechter, luidde: "Hij zei dat, en ik citeer: 'er momenten waren dat aan boord van zijn luchtvaartuig mensen levend overboord werden gegooid met het doel ze te executeren'."

Weert is niet de enige die zijn verklaringen nuanceerde. Piloot Edwin Reijnoudt Brouwer, die ook bij het Bali-diner was, zegt in januari 2011: "Hij zei voortdurend 'wij'", wat kan verwijzen naar 'de strijdkrachten' of 'de Argentijnen' en geen persoonlijke betrokkenheid impliceert. Drie jaar eerder ondertekende Brouwer samen met Weert een verklaring waarin hij Poch wél persoonlijk beschuldigt van misdaden: "...hij voerde regelmatig vluchten uit waarbij mensen naar buiten werden gegooid". "In het schrijven van Weert had 'zij' moeten staan in plaats van 'hij'," zegt Brouwer nu. Een derde getuige, Fred van Heukelom, die nog niet eerder was verhoord, bevestigt dat hij Poch "nooit in de ik-vorm heeft horen spreken".

Getuige Weert zegt in een telefonische reactie in beide gevallen naar eer en geweten te hebben gesproken. Tijdens het beruchte diner gaven de context en de 'non-verbale commu-



Transaviapiloot Julio Poch zit nog in voorarrest.

FOTO AFP

## Een derde getuige bevestigt dat hij Poch nooit in de ik-vorm heeft horen spreken

nicatie' hem de indruk dat Poch het over zichzelf had. Van verschillende kanten is Weert gesuggereerd zijn eerste verklaring in te trekken, maar volgens zowel hemzelf als zijn advocate is dat niet aan de orde, omdat zijn overtuiging altijd dezelfde is geweest.

Volgens advocaat Geert-Jan Knoops, die Poch verdedigt en de nieuwe verhoren in 2011 afnam, zijn de nuanceringen van belang omdat de aanklacht vrijwel geheel steunt op de getuigenverklaringen. Toch vormen ze voor de Argentijnse onderzoeksrechter Sergio Torres geen reden om Poch vrij te laten. Sterker: twee maanden na de nieuwe verhoren werd Poch na een voorwaardelijke vrijlating wederom opgepakt.

Waarom de Argentijnse rechter geen conclusies trok uit de nieuwe informatie uit Nederland, is onduidelijk. Ondanks herhaalde pogingen weigert justitie in Argentinië te reageren.

der dat hij in 1979 alleen zijn theorie haalde voor transportvluchten. Toen hadden er al nauwelijks meer dodenvluchten plaats; de meeste waren in 1976 en 1977. Uit de logboeken van Poch blijkt dat hij in die periode straaljagerpiloot was. Het compliment van de commandant tot slot, had volgens Poch te maken met zijn werk in een commissie rond een grensconflict met Chili, waarin hij in 1978 actief was.

## De bewijzen tegen Poch zijn allesbehalve onomstreden

In een ruim 1000 pagina's dik dossier voert onderzoeksrechter Sergio Torres argumenten aan om Poch vast te houden. De belangrijkste – naast de Nederlandse getuigenverklaringen – is dat Poch in 1976 drie dagen bemanningslid was in transportvliegtuigen, waarin ook personen vervoerd kunnen worden. Vanaf 1979 zou hij zelf transportvliegtuigen hebben kunnen vliegen. Verder is er een 'sug-

gestief' compliment van een commandant die betrokken was bij dodenvluchten. Die prees in 1978 Pochs 'excellente' discipline en toewijding en de "positieve resultaten bij de speciale taak" die hem was opgedragen. Volgens Poch waren de vluchten in 1976, waarin hij meevloog, geen dodenvluchten maar een squadronrotatie. Onafhankelijke Argentijnse deskundigen bevestigden dit. Poch zegt ver-

## olympische spelen vooruitblik



# Telkens tweede, maar in Londen gaat degenschermer Bas Verwijlen voor goud

Eline van Suchtelen

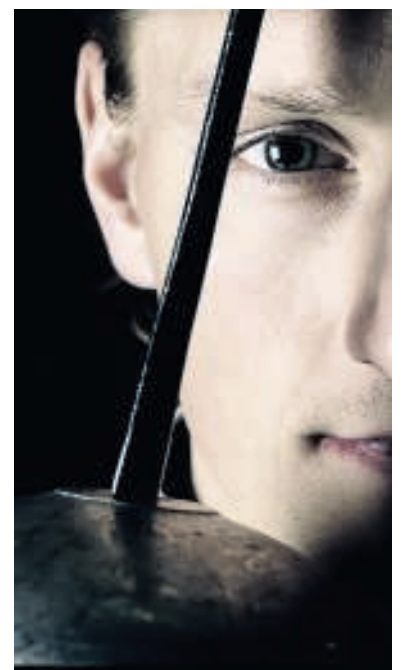
Schermen iets van vroeger? Het mag dan een van de oudste olympische disciplines zijn, stoffig zijn de atleten allerminst. De elegante sport is klein in Nederland, maar degenschermer Bas Verwijlen zorgt voor steeds meer bekendheid. Wie zijn site bezoekt, wordt verwelkomd door hiphopmuziek. Op Twitter genieten fans van zijn belevenissen en in 'Pauw en Witteman' geeft de 28-jarige olympiër schermtips aan advocaat Geert-Jan Knoops.

Wie de vechtsport na alle aandacht nog steeds vooral associeert met de avonturen van d'Artagnan in 'De drie musketiers', heeft iets gemist. Afbeeldingen van de Ossenaar in wedstrijdtrusting zijn zelfs op billboards door het land te zien. Verwijlen begon met schermen toen hij vijf jaar was. Geïnspireerd door zijn opa en vader – beiden scherm liefhebbers – speelde hij tot zijn twaalfde met verschillende wapens. Daarna koos hij voor het degenschermen, waarbij je punten haalt door de tegenspeler met een recht steekwapen op het lichaam te raken. Verwijlen haalde in zijn jeugd belangrijke titels en was ook bij de senioren succesvol. Dit jaar voerde hij zelfs enkele maanden de wereldranglijst aan. In Londen heeft hij daarom maar één doel: goud. Vier jaar geleden op de Spelen in Peking hoopte de student commerciële economie ook al op een medaille. Die missie strandde in de kwartfinale. Nadat hij de favoriet voor goud had verslagen, de Chinees Wang Lei, leek hij heel even in de buurt te komen. Zijn droom werd verstoord door de Italiaan Matteo Tagliariol, die olympisch kampioen werd. Na de uitschakeling in Peking liet Verwijlen weten in Londen, waar hij als enige Nederlandse schermer uitkomt, voor de hoofdprijs te gaan. Met een tweede plek is hij niet tevreden; die heeft de topsporter al vaak genoeg gezien. In 2010 ging hij op twee wereldbekerwedstrijden met een zilveren plak naar huis. Datzelfde jaar moest hij op twee andere internationale toernooien weer

genoegen nemen met zilver. Ook op het EK en WK van vorig jaar wist hij niet op het hoogste podium te komen: weer tweede. Alsof er een vloek op rust, werd hij ook in de verkiezing van sportman van het jaar tweede. Die titel ging naar turner Epke Zonderland. Om de vloek te verbreken moet Verwijlen vandaag vijf partijen winnen. Het zou de eerste keer zijn dat er een Nederlandse schermer op het olympisch podium staat.

## Carrière

Bas Verwijlen werd op 1 oktober 1983 geboren in het Brabantse Oss. Toen hij vijf was begon hij met schermen bij Schermvereniging Zaal Verwijlen, opgericht door zijn vader, de huidige bondscoach. In zijn jeugd werd de Brabander elf keer Nederlands Jeugdkampioen. Zijn doorbraak kwam op het WK in 2005 waar hij brons haalde. In 2008 deed hij mee aan de Olympische Spelen in Peking. Daar strandde hij in de kwartfinale.



Bas Verwijlen

## goud zilver brons

1. China	13	6	4
2. Verenigde Staten	9	8	6
3. Frankrijk	4	3	4
4. Zuid-Korea	3	2	3
5. Noord-Korea	3	0	1
6. Kazachstan	3	0	0
7. Italië	2	4	2
8. Duitsland	2	3	1
9. Rusland	2	2	4
10. Zuid-Afrika	2	0	0
11. Japan	1	4	8
12. Australië	1	3	2
13. Roemenië	1	2	2
14. Brazilië	1	1	1
15. Hongarije	1	1	1
16. NEDERLAND	1	1	0
21. Groot-Brittannië	0	2	2

## agenda vandaag

**Hockey, mannen**  
11.45: België - Nederland

**Judo, vrouwen**  
10.32: tot 70 kg, Edith Bosch

**Roeien, mannen**  
12.00: halve finales twee zonder stuurman

13.30: finale met de Holland Acht

**Schermen**  
10.00: degen met Bas Verwijlen

**Wielrennen, tijdrit**  
13.30: Marianne Vos, Ellen van Dijk

15.15: Lieuwe Westra, Lars Boom

**Zwemmen**  
11.00 series en 20.38 halve finales: 100 m vrij met Femke Heemskerk en Naomi Kromowidjojo

11.31 series en 20.47 halve finales: 200 m rugslag met Nick Dribergen

21.17 finale: 200 m vrije slag met Sebastian Verschuren